

צילום: מיה גורי לב ארי

"לתת ביטוי לכל סגנונות המוזיקה"

יורם רותם, עורך המוזיקה הראשי של גלי צה"ל, שאחראי על תוכניות זמר כמו "ארבע אחרי הצהריים" המיתולוגית, מגיש מדי שבת בשבע בבוקר תוכנית מיוחדת במינה, "בוא שיר עברי", שבה הוא מקיים ראיונות ומביא קטעי ארכיון ממיטב יוצרי הזמר העברי. "אני מחטט בארכיון המוזיקלי, שאותו אני מכיר לפני ולפנים, ומגלה ראיונות נשכחים, קטעי הקלטות שהאמן בכלל שכח מקיומם, בצד ביצועים קוליים נדירים", הוא מספר. **תענוג צרוף | יעל חן**

הנשלפים מספריית גלי צה"ל, שאותם משמיע רותם לאורחו. "כמי שעובד בתחנה הצבאית כבר שנים רבות", מספר רותם, "אני מחטט בארכיון המוזיקלי, שאותו אני מכיר לפני ולפנים, ומגלה ראיונות נשכחים, קטעי הקלטות שהאמן בכלל שכח מקיומם, בצד ביצועים קוליים נדירים. למשל, לגאולה גיל השמעי קטע מריאיון שערך אתה יעקב אגמון בסוף שנות ה-60, וההפתעות האלה, בצד הסיפורים שתמיד עוברים כחוט השני בתוכנית, וספורים תמיד מעניינים את כולנו, תורמים להצלחה שלה. כך שמלבד הכבוד והתחושה הנהדרת שזוכרים אותם ומתייחסים אליהם, היוצרים מאוד מתרגשים מקטעי הארכיון".

סוג של שליחות

איך התגלגל רותם, בן 56, נשוי ואב לשלושה ילדים, קיבוצניק לשעבר מדגניה א', לתחנה ולתפקיד החשוב הזה? "אפשר לומר שהייעוד שלי בעולם המוזיקה היה ברור לי מגיל 7", הוא אומר. "הייתי חוזר הביתה מבית הספר, מתחבר לרדיו, מרותק לתוכניות ברדיו, תחילה לרשת א', לתוכנית 'לאם ולילד', ואחר כך לגלי צה"ל. אהבתי את השדרים הצעירים בגלי צה"ל, והיו

מ די שבת בשבע בבוקר יכולים מאזיני גלי צה"ל להתענג על תוכנית מיוחדת במינה, "בוא שיר עברי - ראיונות עם מיטב יוצרי הזמר העברי ומבצעיו". למרות השעה המוקדמת, התוכנית צברה עשרות אלפי מאזינים, ומי שמתעוררים מאוחר יותר מקשיבים לה באתר גל"צ וביישומון. העורך - מפיק-מראיין של התוכנית הוא יורם רותם, עורך המוזיקה הראשי של גלי צה"ל, שאחראי גם על תוכניות זמר נוספות, ובהן "ארבע אחרי הצהריים" המיתולוגית. "באמצעות התוכנית", הוא מבהיר, "המאזינים למדים על תולדותיו של הזמר העברי מאז ועד היום, ומתוודעים ליצר או לאמן שתרם שירים יפים לזמר העברי ולמוזיקה הישראלית. האמן מתארח באולפן, ואם מדובר ביוצר שהלך לעולמו, אני מארח קרוב משפחה שלו מדרגה ראשונה. אורחים רבים שרים באולפן כמה משיריהם הידועים, ומכיוון שמדובר בדור הולך ונעלם, התוכנית מאפשרת ליוצרים ולמבצעים, שמושמעים פחות במסגרות שידור אחרות של גל"צ, לבוא לידי ביטוי ולהשמיע את להיטיהם הידועים". היוצר, המספר על הרקע לכתבתם או להקלטתם של שיריו, מופתע לא פעם כשהוא נחשף לקטעי ארכיון נדירים,

"רבים מאלה שמגיעים לאולפן מספרים לי שיש להם חומרים כתובים, מולחנים, אבל רוב היוצרים הצעירים בארץ לא רוצים לקחת מהם חומרים מוכנים. אם יוצר צעיר זקוק למילים או ללחן, הוא מעדיף לפנות ליוצרים צעירים מוכרים אחרים, לא אל מישהו 'ותיק'. וכך קורה שוותיקים, שהוכחו כיוצרים מעולים, נשכחו"

לחץ ציבורי השאיר אותה על כנה, והיום כבר לא נוגעים בה. וכדי להגיע לכמה שיותר אנשים, אני מנחה מופעי זמר עברי ומרצה ברחבי הארץ על השירים, כשאני מתמקד בכל פעם ביוצר או במבצע אחר."

כבוד ליוצרים הוותיקים

למי היה כבוד להתארח אצל רותם? הרשימה ארוכה, נזכיר רק כמה מהכלולים בה - חנן יובל, דני בן ישראל, להקת סקסטטה, עלומית ברעם, בתה של הזמרת מרים אביגיל ז"ל שאחראית על שירים כמו "בדרך לתבור" ו"בת הדייג"; וגם מוני אמריליו, תוכנית שהופקה לזכר המלחין יוחנן זראי ז"ל, יובל דור ורוני גינוסר, שרהלה שרון, ועוד רבים וטובים. רותם: "אני פונה בעיקר למי שקולו, תרתי משמע, לא נשמע. למי שזקוק לי. אני מופתע לגלות, בכל פעם מחדש, איך אנשים שתרמו לתרבות, לזמר העברי, מעולם לא התראיינו. עודד לרר, למשל - שכתב את 'סליחות' ושירים נוספים ובהם 'שיר כלולות' ו'את הלילה שלך מרגיעים' - לא רואיין מעולם. השמעתי לו בתוכנית ריאיון שלי עם יהודית רביץ, שסיפרה כיצד קיבלה לידיה את השיר סליחות, שבעצם פרסם אותה כשהייתה צעירה אלמונית שהשתחררה מלהקה צבאית. ראייתי גם את אברהם ברושי, שהיה פזמונאי ישראלי שפעל מאמצע שנות ה-40 עד תחילת שנות ה-60 ואחראי על שירים כמו 'אל תיקח הכול ללב' ו'קרר זה רק הפעם'. הבאתי אותו לתחנה מביתו כשהיה בן 90, וגם הוא התראיין אז לגלי צה"ל לראשונה בחייו".

אתה זוכר רגע מרגש במיוחד שעבר עליך?

לי שני חלומות גדולים: האחד - להיות חלק מהתחנה הצבאית, והאחר - שתהיה לי תקליטייה גדולה. התקליט הראשון שקיבלתי במתנה היה של יפה ירקוני, ולאחר שנים ערכתי לה את האוסף המחומש וזאת הייתה סגירת מעגל עבורי. בספר המחזור כתבו לי 'להתראות בגלי צה"ל', וכל מי שנסע לעיר ידע שהוא צריך להביא לי את השבועון 'להיטון' כדי שאמשיך ואתעדכן".

שני חלומותיו התגשמו. לגלי צה"ל התקבל לאחר שהבחנים התרשמו מהבקיאות ומהידע המוזיקלי, והוא אספן תקליטים ויכול היה להתפאר בתקליטייה כפי שפנטז עליה בילדות. בתחנה הצבאית בחר להישאר כעורך, קרי מאחורי הקלעים, ורק לפני 15 שנים הציעו לו מנהליו להתחיל לראיין, לשאול שאלות ולהגיב. לפני ארבע שנים עלה הרעיון להפיק תוכנית שתציג שירים עבריים ובעיקר יוצרים שקיים חשש גדול שנשכחו מלב, ומי אם לא יורם רותם נמצא ראוי להוביל אותה. "אני מרגיש", משתף יורם, "שחלק חשוב מאוד מהתפקידים שלי כעורך המוזיקה הראשי בגלי צה"ל הוא לדאוג לכך שתחנת הרדיו - שהיא גוף ציבורי - תיתן ביטוי לכל סגנונות המוזיקה. מבחינתי, התוכנית היא סוג של שליחות. לשמור על הזמר העברי, שלא ייעלם, כי אני מבחין בכך שהזמר העברי נעלם ברובו מהרדיו, ושמח שיש לי אפשרות לעזור לו לא להישכח. רדיו ציבורי צריך ליוזם ולשדר פרויקטים מעניינים בעלי תוכן ראוי. רייטינג ורוח אופנתית הם לא השיקולים המרכזיים שמנחים אותי, הגם שאני משתדל להגיע תמיד לקהל רחב ככל הניתן".

יש ביקוש לשירים עבריים של פעם?

"עובדה שיש מאזינים שקמים בבוקר שבת להקשיב לתוכנית, וגם לתוכנית השירים 'ארבע אחרי הצהריים', שאני עורך כמה פעמים בשבוע, יש המון מאזינים. גם זו היא מבחינתי המשך ישיר של סוג השליחות הזה - לשמור על הזמר העברי. יורם טהר לב הגדיר את דלית עופר ואותי, יוזמי התוכנית ארבע אחרי הצהריים ועורכיה, כ'שומרי החותם של הזמר העברי בעידן המוזיקה הישראלית'. הפקנו וערכנו יחד אוסף משולש משירי התוכנית, שהיה להיט היסטרי, הפך לרב מכר, ובעקבותיו הוצאנו עוד חמישה אוספי המשך לבקשת רבים. בין לבין, נתקלנו בניסיון להוריד את התוכנית הזו, אבל

מימין, עם כיוון השעון: יורם רותם עם שלומית אהרון, חברים מהגבעטרון, עידן רייכל והדודאים, דליה פרידלנד

קול הג'אז הזה 2

לאחר שזכה לקבלת פנים חמה ואוהבת עם מכירות של מעלה מ-11 אלף עותקים ולאור בקשת הקהל, גלי צה"ל והליקון הוציאו לאור את קול הג'אז הזה 2, אוסף כפול המבוסס על תכנית הג'אז

הרדיופונית שייסד דני קרפל בגלי צה"ל. הפעם, לרגל שנת השבעים למדינה, הוחלט להקדיש תקליטור אחד לשירים בסגנון ג'אז ישראלי שנכתבו בארץ לאורך השנים. מדובר בג'אז ישראלי כחול לבן בביצוע: אריק איינשטיין, גידי גוב, חוה אלברשטיין, ג'ין בורדו, שלישיית גשר הירקון, עדנה גורן ואחרים, עם מלחינים כדוגמת משה וילנסקי, מתי כספי, יוני רכטר, יוחנן זראי, שם טוב לוי, מל קלר, שלמה גרוניך ופזמונאים כדוגמת אהוד מנור, נעמי שמר, יהונתן גפן, חיים חפר, עלי מוהר ועוד רבים וטובים. בתקליטור השני מבחר קטעי ג'אז ווקאליים ואינסטרומנטליים עם מיטב השמות העולמיים בז'אנר; לואי ארמסטרונג, אלה פיץ'גראד, בילי הולדיי, נט קינג קול, סטן ג'ן גלן מילר, ג'אז ג'ילברטו, דאינה וושינגטון, דיוק אלינגטון ועוד רבים אחרים. באוסף ניתן למצוא גם את אומן הג'ז המופלא צ'יק קוריאה, שחרג מהרגלו ואישר להשתמש באוסף בקטע בביצועו וזאת כאות הוקרה והערכה לדני קרפל ז"ל, שהיה איתו בקשר רצוף לאורך שנים.

שהתקשורת הייתה מאפשרת יותר חשיפה לזמרים של פעם וליוצרים הוותיקים, כמו שהיא מאפשרת חשיפה ליוצרים ולזמרים החדשים."

מה דעתך על תוכניות הריאליטי של המוזיקה?

"קשה לי עם התוכניות הללו, כי אני מודע לאשליות שמוכרים למשתתפים, שהם בדרך כלל מתמודדים צעירים. אני מודע להתנפצות האשליות, ומכיר זמרים מדהימים ששרדו את התוכניות הללו והיו בטוחים שמחר הם יכבשו את העולם, אבל זה לא קרה. עם זאת, התוכניות הללו החזירו את המוזיקה לפריים טיים, ומבחינה זאת - זה נפלא." ■

"אהבתי את השדרים הצעירים בגלי צה"ל, והיו לי שני חלומות גדולים: האחד - להיות חלק מהתחנה הצבאית, והאחר - שתהיה לי תקליטייה גדולה. התקליט הראשון שקיבלתי במתנה היה של יפה ירקוני. בספר המחזור כתבו לי 'להתראות בגלי צה"ל, וכל מי שנסע לעיר ידע שהוא צריך להביא לי את השבועון 'להיטון' כדי שאמשיך ואתעדכן"

"אני זוכר שני מקרים, מובן שיש רבים אחרים. לפעמים אני מקשר בין יוצר לאמן שהוא מעריך. כך הפתעתי את ישראל דליות, חוקר שירי עם ישראליים שסיפר לי כי שמע את מתי כספי מספר על החוויות שלו כילד כשהאזין ולמד מתוכניותיו של דליות בנושא 'שיר עמים'. באמצע התוכנית אתו העליתי את כספי על הקו וזו הייתה התרגשות עצומה. רגע נוסף שזכור לי היה כשצמד הפרברים - בהרכבו החדש עם יוסי חורי וחגי רחביה - התארחו לראשונה בתוכנית רדיו וביצעו משירי הצמד. באולפן הסמוך התארח עידן רייכל לתוכנית אחרת, וכשהוא שמע את השירה של הפרברים הוא פתח את הדלת של האולפן שלנו, ושלושתם בספונטניות שרו כמה שירים ובהם 'שי' ו'תלבשי לבן'. רייכל סיפר להם שהוא מעריך שלהם ושאת תלבשי לבן הוא ביצע במסיבת הבר-מצווה שלו. מבחינתו המפגש איתם היה אירוע מאוד מרגש, ואני זכיתי בהקלטה נדירה של עידן רייכל ושל צמד הפרברים בביצוע משותף. למה, לדעתך, האנשים הללו לא נמצאים בזיכרון שלנו?"

"בארץ בכלל, לצערי, לא נותנים הרבה כבוד לדור המבוגר יותר. ולשאלתך - רבים מאלה שמגיעים לאולפן מספרים לי שיש להם חומרים כתובים, מולחנים, אבל רוב היוצרים הצעירים בארץ לא רוצים לקחת מהם חומרים מוכנים. אם יוצר צעיר זקוק למילים או ללחן, הוא מעדיף לפנות ליוצרים צעירים מוכרים אחרים, לא אל מישו 'ותיק'. בארצות הברית, למשל, קיים כבוד עצום למי שתרמו לעולם המוזיקה, ובכלל בעולם קיימת הפרדה בין ההתמחויות השונות: יש תמלילן, קיים מלחין, ויש מבצע - זמר. שלושה גופים שפועלים כל אחד לחוד, וגם יחד. בארץ, הנטייה של יוצרים היא גם לתמלל, גם להלחין ולבסוף - אף לבצע. לא תמיד זה מוצדק. לא כל אחד מוכשר לכתוב מילים ראיות, או מוזיקה טובה. וכך קורה שוותיקים, שהוכחו כיוצרים מעולים, נשכחו. בעיניי, זה הפסד עצום להם, ולכולנו. נוצר סוג של נתק, וחבל. הלוואי

מימין:
יורם רותם עם
לילית נגר,
גדי יגיל וג'וזי כץ